

Miljøjournalen

The background of the cover is a photograph of a woman with short dark hair and glasses, wearing a bright red jacket. She is pointing her right index finger towards a gravel road that leads into a lush, green landscape with hills in the background. A red car is visible on the road in the distance. The magazine title 'Miljøjournalen' is at the top, with 'Miljø' in green and 'journalen' in blue. The issue number 'NR. 9 • 2008' is printed vertically on the right side of the title.

NR. 9 • 2008

Oljefondet i kontroversielt gruveprosjekt:

— Denne landsbyen skal bort

Skianlegg i nasjonalparker

Lekker PFOS til sjøen

Statsbudsjettet

Kutter plenklipperutslipp • 2
 Baner vei for toget • 2
 Positivt miljøbudsjett • 3
 Frykter PFOS-bombe • 4
 Må se kart på kontor • 5
 Forbud mot ålefiske? • 7
 Begrenser tobisuttak • 7

Tema: Romania/Bulgaria
 Oljefondet i betent gruve • 8
 Fugleeldorado • 11
 Soppelproblem • 12
 Skiheiser overalt • 12-13
 Kort sagt • 14

Leserundersøkelse • 15

Reklame til Miljøagentene • 16

Miljøjournalen

REDAKTØR:
 Kristian Skjellum Aas | Tlf. 23 10 96 07
 ka@naturvern.no

REDAKSJON:
 Tor Bjarne Christensen | Tlf. 23 10 96 08
 tbc@naturvern.no
 Martin Ødegaard | Tlf. 23 10 96 06
 mo@naturvern.no

ADRESSE:
 Grensen 9b, 0159 Oslo
 Telefon: 23 10 96 10
 Telefaks: 23 10 96 11
 E-post: redaksjonen@naturvern.no
 Nett: www.miljojournalen.no

FORSIDEFOTO:
 Kristian Skjellum Aas

ABONNEMENT:
 320 kroner per år (privat)
 700 kroner per år (bedrifter)

ANNONSER:
 Kabate | Tlf. 22 59 91 80
 E-post: gunnar@kabate.no

UTGIVER: Norges Naturvernforbund

TRYKK: 07 gruppen AS

NESTE UTGAVE: NOVEMBER 2008

Trykket på papir produsert av drikkekar-
 tonger i Norge.
 Mer informasjon: www.hippo.no

Fagpressen **F**
 OPPLAGSKONTROLLERT

Kutter utslipp fra plenklipp

Foto: Rosica Daskalova / Istockphoto

Alle steiner skal visstnok snus i kampen for å få ned utslippene av klimagasser, og i USA har de nå snudd steinen som det står gressklippere på.

Det amerikanske Environmental Protection Agency (EPA) strammer inn på utslippene til gressklippere og fritidsbåter, skriver nyhetsbyrået Reuters. De nye standardene skal hjelpe til med å bekjempe smog i byene og elvene, uttaler EPA.

— Når disse tiltakene blir implementert, vil det gi samme be-

tydning for luftforurensningen som hvis man fjernet hver femte bil fra veiene, sa Bill Becker, direktør ved det amerikanske Clean Air Agencies.

Ifølge EPA bruker amerikanere over tre milliarder timer årlig på hagestell og mer enn 500 millioner timer hvert år i fritidsbåter. De mener at de nye reglene vil lette

luftforurensningen så mye at det vil kunne forhindre 1700 sykehusbesøk som kommer av luftforurensning.

Regelendringene skal tre i kraft fra 2010 for fritidsbåter, og i 2011 for gressklippere og annet hageutstyr med mindre enn 25 hestekrefter.

Vil bane vei for toget

Det største klimapotensialet for jernbanen ligger i å overføre trafikk fra fly.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
 mo@naturvern.no

Rapporten "Energi- og klimakonsekvenser av moderne transportsystemer" gir den første livsløpsvurderingen av transport. Rapporten, som er utgitt av Naturvernforbundet, gir et helhetlig bilde av alt fra bygging, drift og vedlikehold til bruk av transportmidler for transport over lange og mellomlange distanser.

— Tidligere bygde vi i stor grad på gamle tall, mens denne rapporten tar mer inn over seg norske forhold, blant annet i forhold til tunneler og materialbruk, sier Holger Schlaupitz, fagleder i Naturvernforbundet.

Fra fly til bane

Det største klimapotensialet til

jernbanen ligger i å overføre trafikk fra fly til bane.

— Det er også bedre at toget er fullt ut konkurransedyktig på en strekning enn at togtilbudet forbedres noe på flere strekninger, utdyper Schlaupitz. Rapporten hevder at det i første rekke bør velges ut et prosjekt der toget med forholdsvis små investeringer kan gjøres konkurransedyktig med fly, og foreslår Oslo-Stockholm som et eksempel.

Et annet av de viktigste funnene i rapporten viser at bygging av firefeltsvei er tre ganger så ressurskrevende som bygging av tofeltsveier.

Gulrot og pisk

Schlaupitz sier at det viktigste for å få ned flytrafikken er at det legges til rette for togtrafikk på de strek-

ningene der det er reell konkurranse med fly. Han understreker at det trengs både gulrot og pisk for å vri transporten over fra bil og fly til jernbanen.

— Det holder ikke bare å bygge ut jernbanen, det må kombineres med strengere restriksjoner på bilbruk samtidig som det gir en overgang til togtrafikken. Dersom man bygger ut jernbanen uten å legge restriksjoner på annen transport, vil det bare føre til mer reising, sier han.

Kraftigere virkemidler

I rapporten står det at man forutsetter at samfunnet tar klimautfordringene på alvor, og at det tas i bruk langt kraftigere virkemidler enn hva man er vitne til i dag for å møte utfordringene.

Spiste kake for miljøetsatsing

Regjeringens satsning på miljø i Statsbudsjettet mottar ros fra en samlet miljøbevegelse. At det tok de rødgrønne tre år å føre mer penger i miljøets retning er man villig til å tilgi hvis politikken nå settes ut i livet.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Etter en årrekke med Miljøverndepartementet på sparebluss får miljøvernminister Erik Solheim langt større handlingsrom det siste året frem til valget. En økning på nesten 25 prosent på departementets budsjett, 345 millioner mer til naturmangfold og 1,3 milliarder til jernbanen har dempet den verste kritikken fra miljøbevegelsen.

— Årets vinner

Naturvernforbundets leder Lars Haltbrekken er ikke vant til å trekke frem superlativene i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet, men han gjør det mer enn gjerne.

— Fra å være fjorårets taper har miljø blitt årets budsjettvinner. Dette statsbudsjettet er et lenge etterlengtet krafttak for miljøet. Vi har fått gjennomslag for en rekke saker, sier Haltbrekken.

— Dette er et flott og etterlengtet grønt løft, som kan være begynnelsen på en varig satsning på miljø hvis Regjeringen også får vedtatt en god Naturmangfoldlov, sier generalsekretær Rasmus Hansson i WWF.

— Vi gleder oss veldig over satsningen på biomangfold, sier Runa Aanderaa, daglig leder i Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA).

Miljøbevegelsen legger imidlertid ikke skjul på at statsbudsjettet inneholder mye som trekker i feil retning. Satsning på veiutbygging, betydelig økt seismikkskyting i nord og salg av 13,5 milli-

Solheim feiret med kake. (Foto: Tor B. Christensen)

oner klimakvoter til EU er blant budsjettets baksider. Det er heller ingen grunn til å tro at dette statsbudsjettet vil stanse økningen i de norske klimagassutslippene.

— Det er mye positivt, men den store politikken kjører fortsatt i hurtigtogs fart i gal retning, sier Aanderaa.

— Hjelp av oss

Stortingsrepresentant Gunnar Kvassheim fra Venstre måtte også gi Solheim honnør for et godt budsjett, men han mener at Regjeringen har fått god drahjelp i miljøpolitikken fra opposisjonen, spesielt i klimaforliket og i belønningsordningen for kollektivtrafikken.

— Jeg er forundret over at fornybar energi ikke får et løft. Det er det et stort behov for, men på dette området leverer ikke Regjeringen, sier Kvassheim.

Da miljøvernminister Erik Solheim la frem budsjettet ville han helst slippe å svare på Miljøjournalens spørsmål om hvorfor det tok den rødgrønne regjeringen

tre år å få til en skikkelig en miljøetsatsning. Han gjør det imidlertid klart at det ikke dreier seg om noen engangsøvelse.

— Denne satsningen gir bare mening dersom den videreføres i årene som kommer, sa Solheim på en overfylt pressekonferanse på Café Skansen.

— Hva sier det om Regjeringens miljøengasjement når satsningen først kommer i det siste budsjettet før valget?

— Det betyr at de har fått dyktige folk i miljøverndepartementet. Det er så gledelig at de gjør dette at vi velger å se fremover, men alt avhenger selvfølgelig av hva de faktisk greier å gjennomføre, sier Haltbrekken.

— Det viser en regjering som har et lavt miljøengasjement, men som skjønner at SV ikke kunne leve med en så dårlig miljøpolitikk, sier Aanderaa.

— Det sier litt om den taktiske spilleren Jens Stoltenberg, som stopper kjeften på miljøbevegelsen i opptakten til valgkampen, sier Hansson.

Statsbudsjett 2009

Vi har trukket frem noen positive og negative miljøtall fra Statsbudsjettet for 2009.

På plussiden

- 25 % eller 810 millioner økning på Miljøverndepartementets budsjett.
- 1,5 milliarder til vern av regnskog.
- 345 millioner mer til naturmangfold.
- 1,27 milliarder mer til jernbanen.
- 17 millioner mer til skogvern.
- 31 millioner mer til arbeid mot miljøgifter.
- 21,5 millioner mer til villaksen.
- Opptil 11 000 kroners reduksjon på CO₂-vennlige biler.
- 20 millioner til kartlegging av arts mangfold.
- 28,6 millioner til miljøovervåking og forskning.
- 17 millioner til lokalt miljøvern.
- 10 milliarder kroner ekstra til Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivitet. Forventes å gi en ekstra avkastning på cirka 450 millioner kroner årlig.

På minussiden

- 1,6 milliarder mer til veiformål.
- 14 større veiprojekter løftes frem.
- 200 millioner til seismikkskyting utenfor Nordlands-kysten.
- 13,5 millioner klimakvoter selges på EU-markedet, og gir dermed utslipp i andre land.
- 250 millioner til effektivisering av skogsdrift, veibygging og drift i bratt terreng.
- 100 millioner kroners underfinansiering av MAREANO-programmet, som skal kartlegge biologisk mangfold i havet

Frykter ny miljøbombe

Stadig mer PFOS i blåskjellene i Bleivika

Fra 2004 til 2007 har innholdet av miljøgiften PFOS i blåskjell i Bleivika ved Haugesund økt. (Foto: Tor Bjarne Christensen)

Det er funnet miljøskadelige mengder av miljøgiften PFOS i utløpsrøret fra branntreningsfeltet ResQ ved Haugesund. – Så vidt vi kan skjønne snakker vi om et historisk PFOS-utslipp, sier marinbiolog Per-Erik Schulze i Naturvernforbundet.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

— Vi har advart både StatoilHydro og Oljeindustriens Landsforening gjentatte ganger om at det gamle PFOS-skummet antakelig ligger igjen som en giftbombe rundt installasjoner og brannøvingsfelt, og at de snarest bør sjekke dette og rydde opp før det sprer seg videre i miljøet. Nå krever vi strakstiltak og at feltet i Haugesund lukkes til jord og sjøbunn er undersøkt og lekkasjene er stoppet, sier Schulze.

Like farlig som PCB

I løpet av få år har PFOS og andre såkalte perfluorerte forbindelser (PFC) seilt opp som en ny generasjon med svært skadelige miljøgifter. PFOS regnes nå som like farlig som PCB, tungmetaller og andre klassiske miljøgifter. Flere

tiår med bruk av stoffet i industri- og forbrukerartikler har ført til en omfattende spredning av stoffet. Miljøjournalen har tidligere kunnet avdekke utslipp fra brannøvingsfelt på norske plattformen og ved Oslo Lufthavn Gardermoen.

Nå kommer oljebransjen igjen i søkelyset. En nylig publisert rapport viser at det lekker PFOS fra bransjens branntreningsfelt ResQ ved Haugesund. Rapporten, som blant andre Norsk institutt for vannforskning (NIVA) står bak, viser økende nivåer av PFOS i blåskjellene i bukta nedenfor anlegget. Miljøgiften er også funnet i en kum på utslippsrøret.

— Dette indikerer jo at PFC slipper gjennom renseprosessen, sier Norman Green i NIVA, prosjektleder og forfatter av rapporten.

Et lignende funn av PFOS ved

et brannøvingsfelt ved innsjøen Mälaren i Sverige blir av svenske KEMI beskrevet som en uakseptabel risiko for fiskespisende dyr.

Sender saken til Økokrim

Naturvernforbundet ber nå Økokrim om å undersøke saken.

— Vi har opplysninger om at dette brannøvingsfeltet vanligvis tømmer ut tre-fem 9 liters slukeapparater med brannskum hver uke. Inntil nylig inneholdt dette skummet rundt 30 gram PFOS per liter. Hvis bare en liten del av dette har havnet i sjøen og jorda rundt anlegget er det utvilsomt særdeles miljøfarlig, sier Schulze.

PFOS er kreftfremkallende og virker skadelig for reproduksjonen hos mennesker og dyr. En svensk risikovurdering viser at mennesker og dyr allerede har fått i seg skadelige mengder av stoffet gjennom næringskjeden. Stoffet er

også funnet i blodet til kvinner i Nord-Norge og Sibir.

SFT venter på ny rapport

Statens forurensningstilsyn (SFT) har merket seg at PFOS-nivået i blåskjell i bukta utenfor ResQs anlegg tilsynelatende øker. Nå avventer man en rapport om PFOS-forurensning ved flere brannøvingsfelt hvor det blant annet er samlet inn prøver av sediment og skjell. Den legges frem i desember. Her har man lett etter spredning av miljøgiften på brannøvingsfelt ved Oslo Lufthavn Gardermoen, Rygge Lufthavn og Mongstad oljeraffineri, samt ved brannskumprodusenten Solbergs anlegg i Sæbøvågen nord for Bergen. Feltene ble valgt ut i samarbeid med Naturvernforbundet.

— Vi får en rapport som går i dybden på dette feltet. Når resultatene foreligger, vil vi vurdere hva

ResQs anlegg er blant Europas største branntreningsfelt.
(Foto: Tor Bjarne Christensen)

Store mengder PFOS-holdig skum er brukt i øvelsene. Nå er det giftige skummet byttet ut. (Foto: Tor Bjarne Christensen)

som må gjøres videre, sier senioringeniør Ingunn Myhre i SFT.

— Renser alle utslipp

Leder Svein Arne Aksland ved ResQ stiller seg uforstående til meldingen om forurensning fra anlegget. Han kjenner til rapporten fra NIVA, men leser den annerledes enn Naturvernforbundet. Han har heller ikke fått noen orientering om funn av miljøskadelige utslipp av SFT eller NIVA.

— Vi har sluttet å bruke PFOS-holdig brannskum og holder oss godt under de utslippskrav som

stilles. All vår aktivitet finner sted på betongplattinger og alle avløp går inn i et renseanlegg, før det slippes ut i havet, sier Aksland. Han sier at ResQ vil se nærmere på saken hvis SFT stiller krav om det, men vil foreløpig avvende situasjonen.

— Det er vår plikt å rydde opp etter gamle synder hvis det skulle ligge noe i systemet, sier Aksland.

ResQ er et av Europas største branntreningsfelt med flere hus og objekter for trening av de fleste typer brannbekjempelse.

Dette bør du vite om PFOS

- Svært utbredt i norsk natur.
- Kreftfremkallende.
- Har vist reproduksjonsskadelige effekter på pattedyr.
- Hoper seg opp i næringskjeden.
- Høye nivåer funnet i mennesker, sel, hva og isbjørn.
- Forbudt i brannskum, tekstiler og impregneringsmidler i Norge.
- Plan for utfasing vedtatt.
- Utslipp skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2010.
- Tilhører gruppen Perfluorerte organiske forbindelser (PFC).

Utilgjengelig miljøinformasjon

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) får ikke utlevert kartinformasjon over Løvenskiolds skoger.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Oslo tingrett har kommet fram til at NOA ikke kan få utlevert kartinformasjon over Løvenskiolds gammelskoger. Klagenemnda for miljøinformasjon mente NOA hadde rett på å få utlevert kopier av kart som viser hvor gammelskogen befinner seg. Dette har retten avvist.

Tre punkter var oppe i retten: Om skoginformasjon kunne regnes som miljøinformasjon, om denne informasjonen kunne være sensitiv informasjon, og i hva slags form man kunne forvente å få informasjonen fremlagt. NOA vant fram med sitt syn på de to første punktene, mens Løvenskiold vant fram i det siste.

Får se kart på kontoret

Retten ga NOA medhold i at de kan få se kartmaterialet, men at det er tilstrekkelig at Løvenskiold viser frem informasjonen for NOA på Løvenskiolds kontorer. Retten ga imidlertid NOA medhold i at Løvenskiold ikke kan hevde at informasjonen kan regnes som forretningshemmeligheter eller sensitiv informasjon.

— Det er jo helt umulig for oss å komme inn på kontoret til Løvenskiold og memorere så store mengder informasjon. Dette er vi helt avhengige av å få skriftlig eller elektronisk, fastslår Andersen.

Løvenskiolds eiendom består av 430 000 mål skog og utmark i Oslomarka. Den gamle skogen Naturvernforbundet har bedt om informasjon om utgjør 10 prosent av eiendommen.

— Skuffende

— Dette er svært oppsiktsvekkende og skuffende, all den tid formen på utlevering har vært hovedfokus da Klagenemnda for miljøinformasjon enstemmig ga NOA medhold i at vi måtte få informasjonen skriftlig, skriver Gjermund Andersen i en pressemelding.

— Denne nemnd-kjennelsen ble tatt i utvidet nemnd og med tilslutning fra skogbrukets representant, og gikk bevisst mot en tidligere kjennelse i nemnda.

Andersen vil ikke gi seg.

— NOA vil ikke gi etter, og vil forfølge saken inntil vi får denne informasjonen på en måte som gjør oss i stand til å ivareta miljøinteressene i Marka, sier Andersen.

STORMBERGS GLADE TURTIPS:

Naturens kompass

Noen sier at maurene alltid bygger tuene sine på sydsiden av et tre. Hvis du tar med deg et kompass ut, kan du sjekke om det stemmer.

Flere turtips finner du på stormberg.no.

Vigør Fleecegenser

Dame og herremodeller. Kommer også i pologenser og hettegenser. Voksen **199,-**, 8-14 år **189,-**, 4-6 år **149,-**.

Lende Softshell Jakke

Dame og herremodeller. Flere farger. Voksen **799,-**, 8-14 år **699,-**.

Racer Regntøy

Myk regnjakke med stretch-kvalitet. 1-7 år.

299

Sti Turjakke

Dame og herremodell. Vindtett og vannavstøtende jakt- og turjakke. Flere smarte detaljer. Tilh. bukse. Voksen **599,-**, 8-14 år **399,-**, 4-7 år **299,-**.

Skag jakke

Dame og herremodeller. Vind- og vanntett skalljakke med fuktk transporterende evner. Voksen **1299,-**, 8-14 år **899,-**.

Nut PT Skalljakk

Dame og herremodell. Enkel vind- og vanntett skalljakke med fuktk transporterende evner. Flere farger. Voksen **799,-**, 8-14 år **599,-**.

FRA
599

Søle ProreTex Parkdress

Vind- og vanntett parkdress med fast før. **599,-**.

Skogli Fjellstøvel

Dame og herremodell. Høy, vanntett fjellstøvel for lengre jakt- og fjellturer i ulendt terreng. Ytterside i skinn. **1399,-**.

Små turer er også store

STORMBERG

Fra 10 til 50 kroner i pant på brukt turtøy fra Stormberg

1% av omsetningen i Stormberg brukes til å gjøre verden litt bedre

Stormberg samarbeider med
NORGES NATURVERNFORBUND

Stormberg er medlem av
Initiativ for Etisk Handel
www.stormberg.no

Konseptbutikker:
Storgata 7, Oslo
Haakon VII gt. 11b
Lade, Trondheim

Fabrikkutsalg:
Barstøveien 44
Kristiansand
Nettbutikk:
stormberg.no

Fiskeforbud på ål?

15. oktober legges det frem et forslag til nye regler for fisket av europeisk ål i norske farvann. Det kan føre til fiskeforbud på den kritisk truede arten.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Arbeidsgruppen som vurderer det omstridte fisket annonserte i sommer at forslaget skulle legges frem for fiskeridirektøren 1. oktober. Nå er fristen utsatt til 15. oktober.

Det skal være faglig uenighet mellom partene innad i gruppen, men Miljøjournalen har grunn til å tro at det går mot begrensninger i fisket. Anne Kjos i Fiskeridirektoratet vil imidlertid ikke lette på sløret.

— Jeg kan ikke si noe om saken før forslaget er lagt frem for fiskeridirektøren, sier Kjos.

— Fisket må begrenses

Naturvernforbundet mener at det må innføres betydelige innskrenkninger i fisket inntil arten har bygget seg opp igjen.

— Situasjonen for ål er kritisk. Det trengs en bred internasjonal satsning for å bygge opp igjen bestanden. Ålen gyter i Sargassohavet, vandrer til Europa og Norge og er utsatt for en rekke negative påvirkninger som vassdragsutbygging, forurensning, fiske og

Ålene i norske farvann går trolig lettere tider i møte. (Foto: Chris Poletti/Istockphoto)

ødeleggelse av leveområder. Nå trengs det en omforent redningsaksjon for ålen, hvor både EU og FN er med. Her kan Norge spille en rolle som pådriver, sier fagleder Arnodd Håpnes i Naturvernforbundet.

I 2006 ble ålen oppført som kritisk truet på den nye norske rødlisten. Likevel er det fritt fiske etter ål i Norge, og de siste årene har fiskere fanget mellom 200 og 500 tonn.

Kritisk for norske åler

En ny norsk rapport fra Havforskningsinstituttet viser at bestanden av europeisk ål nå befinner seg på et kritisk lavt nivå. I tillegg til overfiske peker forskere også på klimaendringene som en

medvirkende årsak til kollapsen. Det har lenge vært kjent at ålen har hatt en alarmerende tilbakegang i Europa. Samtidig har det vært forsket lite på artens situasjon i Norge.

Fant ikke én ål i 2007

Studier fra elva Imsa viser at oppvandringen av åleunger kollapset i 1981. Kollapsen skjedde på samme tid i flere europeiske land. Tidligere gikk det mellom 5000 og 50 000 åleunger opp Imsa hvert år. De siste ti årene har antallet vært svært lavt og fallende.

Samtidig viser såkalte strandnottellinger langs Skagerakkysten en negativ utvikling siden 1997. I fjor ble ikke en eneste ål fanget i strandnottrekkene.

Vil begrense tobisfisket

Forskere og forvaltere arbeider nå med nytt og mer bærekraftig fiske av rødlistearten tobis.

I løpet av de siste ti årene er bestanden i Nordsjøen redusert med over 80 prosent. Årets fiske tømte praktisk talt tobisfeltene. 15. oktober presenterer Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet et utkast til en mer bærekraftig forvaltning for Fiskeridepartementet.

— Det er for tidlig å gå i detalj om dette, men vi ser for oss en områdebaseret forvaltning der deler av felt kan stenges for fiske,

sier forsker Tore Johannessen ved Havforskningsinstituttet.

Tobis er en bunnlevende stimfisk. Det gjør at den kan fiskes med gode fangster til siste stim er tatt. Da forskerne undersøkte tobisfeltene i Nordsjøen i mai fant de knapt fisk. Da var mer enn 80 000 tonn av den truede fisken levert til norske fiskemottak. Tobis er en nøkkelart i havet og er svært viktig som mat for andre fiskeslag, sjøpattedyr og sjøfugler.

Leder

Gledelig miljøbudsjet

Det ble heldigvis et kort gjestespill for Miljøverndepartementet (MD) som regjeringens minste departement. I statsbudsjetet for neste år er MD tilgodesett med mer penger enn Fiskeri- og kystdepartementet igjen.

Statsbudsjetet inneholder en rekke gledelige punkter. Økning i støtte til naturvern, 1,3 milliarder ekstra til jernbane og understreking av at CO₂-håndtering må komme i gang er gode nyheter.

Derimot er det en stor økning til vegutbygging og seismikk som skal legges til rette for fremtidig oljeutvinning. Det gjør budsjettets miljøinnretning mildt schizofren. Bare økningen i bevilgningene til seismikkskyting, som var en av årets store miljøstrider, er større enn den samlede bevilgningen til kartlegging av naturverdier i de samme havområdene i nord.

Når det gjelder nye vegprosjekter er det en salig blanding av prosjekter som prioriteres. Dreiningen i bevilgningene burde ha vært kraftigere. Regjeringen kjører "Ole Brumm"-taktikk i samferdselspolitikken, noe som fører til at verken bilentusiaster eller kollektivtusiaster blir særlig glade.

Biltrafikken vokser over hele landet, bortsett fra i Oslo der man har gjennomført en forbillig ledig storsatsing på kollektivtrafikk. Vi er skuffet over at Regjeringen ikke vil legge til rette for å utvide denne satsingen til Bergen, Trondheim og Stavanger/Sandnes til å begynne med.

Konklusjon? Bedre enn i fjor, men måtte dere vente til siste året i perioden med å gjennomføre dette?

Kristian S. Aas

Lundefuglene er blant artene som lider mest som følge av det omfattende tobisfisket.

(Foto: Paul Tessier/Istockphoto.com)

kalender

13. oktober

ZEROs lavutslippskonferanse
Ingeniørenes Hus, Oslo
www.zero.no

14. oktober

"Er EØS gått ut på dato?"
Med bl.a. Torbjørn Jagland (Ap),
Finn Bergesen jr (NHO) og Morten
Høglund (Frp).
Litteraturhuset, Oslo
Arr: Europabevegelsen i Oslo
<http://eboslo.eventbrite.com>

20. oktober

Liv laga, konferanse om biomang-
fold
Royal Garden hotell, Trondheim
Arr.: Direktoratet for naturforvalt-
ning
www.dirnat.no

24. oktober:

Konferanse om klima og mennes-
kerettigheter
Hotel Norge, Bergen
Arr: Kommunenes sentralforbund,
Regionrådet for Nordhordland,
Bergen kommune
www.ks.no

25. – 26. oktober:

Konferansen "Student og klima"
Oslo
Arr: Natur og Ungdom
www.nu.no

18. november

Åpent seminar om rovvilt
Arrangør: Norges Naturvernfor-
bund
First Hotel Victoria, Hamar
www.naturvern.no

25. – 26. november:

Nordic Climate Solutions
Arr: Nordisk ministerråd, Mandag
Morgen, NIDAB Networking
Bella Center, København
www.nordicclimatesolutions.com

1. – 12. desember:

FNs klimakonferanse COP14
Arr: FNs klimakonvensjon UNFCCC
Miedzynarodowe Targi Poznan-
skie, Poznan, Polen
www.cop14.pl

Flytter mer enn 2000 personer, sprenger Oljefondet i be

Verdensbanken nekter å støtte gruveprosjektet i Rosia Montana i Romania av miljøhensyn. Like-
vel er Oljefondet medeier i gruveselskapet som
skal bygge Europas største gullgruve. Gruven
møter sterk motstand, og er på mange måter
Romanias "Alta-sak".

TEKST OG FOTO: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Det canadiske gruveselskapet Ga-
briel Resources (GR) vil bygge
Europas største gullgruve i Rosia
Montana i Romania. Fire enorme
dagbrudd skal etableres der en
landsby med rundt 2000 mennes-
ker ligger i dag. Nabodalene Corna
skal fungere som avfallsdeponi, og
blir nedbygd med en 185 meter
høy demning som skal holde gru-
veavfallet på plass. Det er nesten

70 meter høyere enn Oslo Plaza.
13 millioner tonn stein skal årlig
behandles i fabrikk som skal
bygges, som vil bruke 15 000 tonn
cyanid i året til å vaske ut gullet.
Denne prosessen gir stor bekym-
ring for forurensning og helsepro-
blemer i nærmiljøet.

Oljefondet har stor eierandel

Statens pensjonsfond Utland eier
2,12 prosent av GR, som er konse-
sjonsinnehaver og eier 80 prosent
av driftsselskapet Rosia Montana

"Denne eiendommen er IKKE til salgs", står det på
ser på.

Gold Corporation (RMGC). Inves-
tering tilsvarte over 58 millio-

Over 900 hus skal rives i landsbyen for å gi plass til gullgruvene. Kirken nekter å selge sine områder til gruveselskapet.
Hele fjellet i bakgrunnen vil forsvinne som ledd i prosjektet, sammen med tre andre fjell som omkranser landsbyen.

fire fjell, vasker gull med cyanid: tent gruvedrift

kontoret til Alburnus Maior. Stephanie Roth pas-

ner kroner ved årsskiftet, og utgjør en stor eierandel for fondet. Fondet har eierandeler i 4385 bedrifter i Europa og Amerika, men kun i 47 bedrifter eier fondet mer enn 2 prosent.

— Det er oppsiktsvekkende at norske pensjonspenger er plassert i et selskap som vil ødelegge landsbyen og nærmiljøet her, og som har planer som kan føre til forurensningsproblemer i store deler av Sørøst-Europa, sier Stephanie Roth i aksjonsgruppen Alburnus Maior.

Stor motstand

Meningsmålinger viser at 82 prosent av rumenerne er motstandere av gruvedrift, som også har fått internasjonal motstand. Ved en eventuell lekkasje av miljøgifter fra gruvens avfallsdeponi vil disse bli ført med elven Aries inn i Ungarn, der denne renner videre inn i Donau, gjennom Serbia og Bulgaria og ut i Svartehavet ved grensen mellom Romania og Ukraina.

En lekkasje fra en mye mindre

gruve i Baia Mare nord i Romania i 2000 førte til omfattende fiskedød i disse elvene. Myndighetene i disse landene er derfor svært skeptiske til gruveplanene, og Ungarns regjering har sagt at det er "av høyeste prioritet" å stoppe gruveplanene. 300 ungarske organisasjoner har forfattet et opprop for å stoppe utbyggingen.

Kirken nekter å selge

Prosjektet har flere høyt profilerte motstandere, som spenner fra den ungarsk-amerikanske investoren George Soros, via skuespiller Vanessa Redgrave og Romanias høyeste vitenskapsselskap Academia Romana til den rumenske ortodokse kirke. Kirken nekter å selge sine eiendommer i området til RMGC. EU-parlamentet har også uttalt sin skepsis mot prosjektet ved flere anledninger. I 2002 sa Verdensbanken nei til å støtte utbyggingen finansielt, fordi de mente miljøkonsekvensene ble for store.

— Vi har ikke mottatt noen henvendelser angående pensjonsfondets investering i Gabriel Resources, sier sekretariatleder Eli Ane Lund i pensjonsfondets etikkråd.

Lovforslag mot cyanid

Aksjonsgruppen Alburnus Maior ble dannet i 2000, og representerer over 300 familier fra landsbyen og området rundt. De vil stoppe gruveplanene og heller etablere turistvirksomhet i området som et alternativ, og har hatt demonstrasjoner både i nærmiljøet, i Bucuresti og i Brussel. Nå setter de sin lit til et lovforslag om å forby cyanidutvasking av gull i Romania. Lovforslaget støttes blant annet av landets miljøvernminister Attila Korodi. Gruvedriftet vil bli stoppet hvis forslaget

går igjennom, ifølge Hadrian S. Bobar i RMGC.

— Men det vil stoppe gruveplaner mange steder i Romania, samtidig som det vil gi en strengere lovgiving enn EU har. Så jeg tror lovforslaget faller, sier Bobar, som mener gruveplanene vil føre til et forbedret miljø i området.

— Tidligere gruvedrift har ført til at forurensningen i den lokale elva er stor. Vi vil føre vannet herfra gjennom vårt renseanlegg. Dermed vil forurensningen bli mindre etter at vi har etablert vår gruve, sier Bobar.

Avviste 350 arbeidsplasser

Landsbyen ser i dag forfallen ut. Cirka halvparten av husene er fraflyttet, og har skilt der det står "Eies av Rosia Montana Gold Corporation". De fleste andre husene har skilt med "Denne eiendommen er ikke til salgs". I flere år var hele landsbyen regulert til industriområde, og det var nær sagt umulig å få tillatelse til å bygge noe som helst. Blant annet ble planer om å opprette et sagbruk, som ville gitt 350 arbeidsplasser, avvist fordi det ville komme i konflikt med gruveplanene. Reguleringsplanen er kjent ugyldig av retten etter at Alburnus Maior klaget den inn, og plansituasjonen er uavklart. Lokalbefolkningen er splittet i sin holdning til gruen. Fraflyttingen har ført til at butikker, apotek og servicetilbud er nedlagt. RMGC har etablert sine kontorer i det gamle samfunnshuset på torget i gamlebyen i Rosia Montana, den eneste delen av byen som blir stående igjen etter gruvedriften.

— RMGC har kjøpt lokalsamfunnet og gjort det vanskelig for folk å bo her. Folket er splittet, og venner har blitt fiender. Det er trist, men vi forsøker å ta tak i de ressursene som finnes blant

Tross rivningstrusselen har Andrei Gruber startet vandrerhjem. — Jeg vil vise at det går an å leve her uten å ødelegge området og naturen, sier han.

— Vannet i Rosia-elva i dag er så forurenset at det er helt rødt. Gruvedrift vil sørge for rensing av vannet, sier Hadrian S. Bobar i Rosia Montana Gold Corporation.

folk for å etablere alternativ virksomhet, sier Roth.

— Kan leve uten å ødelegge

Til nå i år har det blitt åpnet et vandrerhjem og en bar, og flere virksomheter er under etablering. Andrei Gruber (23) har hatt mer enn 100 gjester på sitt vandrerhjem siden det åpnet i august, og han ser på etableringen som en aksjon mot RMGC.

— De vil lage en forestilling av at Rosia Montana vil dø ut uten dem. Etter at reguleringsplanen ble avvist ser jeg at flere og flere tenker på sin egen fremtid, og ikke lar gullselskapet styre alt. Jeg vil vise at det går an å leve her uten å ødelegge området og naturen, slik RMGC vil, sier Gruber.

Toyota Prius

Med over 10 års erfaring på hybridteknologi i bagasjen

The power to move forward

Toyota har over ti års erfaring med hybridteknologien som sitter i Toyota Prius. Dette har gitt oss et stort forsprang på andre bilmerker, som nå etterhvert har begynt å se verdien denne teknologien gir. Samspillet mellom to motorer, hvor den ene er rent elektrisk drevet, gjør at bilen går fra 0-100 på 10,9 sekunder. Dette tilsvarer samme kraft som en 2,0 liters dieselmotor gir. Hybrid Synergy Drive tar vare på en del av energien som oppstår ved bremsing og kjøring i nedoverbakke. Prius lader seg selv, senker bensinforbruket til lave 0,43 l/mil og slipper ut kun 104 g/km CO₂ ved blandet kjøring. Fra 1997 til februar 2008 er det solgt nesten en million Prius på verdensbasis. Toyota Prius er bilen for deg som tenker på flere enn deg selv. Nå har din Toyota-forhandler hybridbilen Prius tilgjengelig for rask levering.

Kjærlighet til kvalitet

TODAY TOMORROW **TOYOTA**

Veiledene pris levert Oslo: Prius fra kr. 278 300,-. Inkluderer frakt-, registrerings- og leveringsomkostninger kr. 8 100,-. Prius leveres med Toyota Eurocare inkludert i prisen. Vi har også gunstig tilbud på Toyota Forsikring og finansiering fra Toyota Financial Services. Importør: Toyota Norge AS, Drammen. Avbildet modell er med ekstrautstyr. Prius: Forbruk blandet kjøring: 0,43 l/mil. Utslipp CO₂: 104 g/km. Med forbehold om trykkfeil.

Fugleeldorado nær Sunny Beach

Hvorfor ikke kombinere sydentur med fuglekikking? Bare en drøy halvtime fra turistghettoen Sunny Beach ligger Burgas-sjøene, med et av Europas rikeste fugleliv. PODA-senteret er hovedkvarteret for aktiviteten.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Senteret eies av Bulgarias forbund for bevaring av fugler, og er bygd opp med støtte fra blant annet tyske fugleorganisasjoner. Området ble vernet i 1989, og har et svært rikt fugleliv. Da Miljøjournalen var innom så vi både gribber, krøllpelikaner, gråhegre, sot-høne og svaner.

— Dette er det sørligste punktet der du finner svaner, forklarer Frauke Hein. Hun er student i landskapsutvikling ved universite-

tet i Osnabrück i Tyskland, og er utplassert på PODA-senteret.

— Jeg skal ha tre måneders praksisperiode her, med å vise rundt turister og hjelpe til med å holde senteret i orden, sier Hein.

Fire store innsjøer

Området Poda er ganske lite, bare 100 hektar. Men rundt Burgas finnes det i alt fire store innsjøer med et yrende fugleliv. De fleste norske charterturister til Svartehavskysten lander på flyplassen i Burgas, som ligger svært nær Pomorie

Frauke Hein viser deg rundt på PODA-senteret ved Burgas, der det er observert 265 fuglearter.
(Foto: Kristian S. Aas)

også har en saltvannssjø med imponerende fugleliv. Men det er hos PODA-senteret, på den andre siden av Burgas by, det er best tilrettelagt for fuglekikking.

— Vi har kikkerter, informa-

sjonsplakater og guider her, og det er bare å komme. Her har vi både saltvann, brakkvann og ferskvann innenfor et lite område, noe som gir et enormt arts mangfold, forteller Hein.

Veikro

Inntektene fra turistguidingen går til å drive senteret, samt til å drive skjøtsel av området. Selv om Poda ligger bare et steinkast fra Bulgarias største havn er forurensnings-situasjonen relativt god.

— Det var et par hendelser på 1990-tallet, men siden 1997 har vannkvaliteten vært bra. Området er en del av trekkveien Via Pontica, som er et av de største fugle-trekkene i Europa, og det fungerer som "veikro" for fuglene. Her spiser de før de begir seg videre. Det er observert hele 265 fuglearter her, sier Hein entusiastisk.

En last med tyske turister har inntatt taket på Poda-senteret. (Foto: Kristian S. Aas)

HOLMGREN AS
MASKINELL SKOGSDRIFT
TØMMERTRANSPORT
FLISHOGGING
2162 Brårud
TLF: 63 90 9104
FAX: 63 90 94 95

Vi som jobber på jernbanen er stolte
fordi vi også gjør en innsats
for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

Med søppel til over hodet

Bulgarias hovedstad Sofia har seriøse problemer med søppelhåndteringen. Fyllingen er full, og ingen vil ta hånd om avfallet. Nå foreligger en ambisiøs avfallsplan, laget i samarbeid med EU.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

I flere år har Sofias avfall blitt pakket i rundballer, omtrent som "traktoreggene" på norske jorder. Disse har blitt lagret på en tomt i utkanten av Sofia i påvente av at andre bulgarske kommuner skulle si seg villige til å ta imot avfallet fra hovedstaden. Sofias egen fylling ble stengt i 2005, offisielt fordi den var full, men ble gjenåpnet igjen i år. Nå har plastpakkingen av avfall sluttet, og fyllingen skal brukes frem til tre nye søppelhåndteringsanlegg etter planen skal stå ferdig mot slutten av året.

— Lurer på hva de tenkte

Ivaylo Hlebarov i organisasjonen Za Zemiata kritiserer de kommunale myndighetene kraftig for at de ikke har tatt grep om situasjonen.

— Vi var de eneste som sa at det kunne være problemer med gassdannelse og slitasje når man pakker søppel i rundballer. Nå vet også myndighetene det. De burde ha bygd opp behandlingsanlegg, forbedret systemet for sortering, funnet nye områder til fylling og gjennomført tiltak for å redusere søppelmengden for lenge siden,

Ivayko Hlebarov, Za Zemiata.
(Foto: Kristian S. Aas)

Sofias ordfører Boyko Borisov foran rundballene fylte med søppel.
(Foto: Sofia Photo Agency)

sier Hlebarov.

Han forteller om interessante tilstander ved lageret for søppelrundballene.

— I enkelte av rundballene dannes det gasser, slik at de eksploderer. Fra andre rundballer vokser det tomater og paprika, som folk plukker og spiser uten tanke på hva som finnes i "jordsmonnet" i søppelballene. I tillegg slites plasten ned med tiden, slik at det går hull på flere og flere baller. Jeg lurer på hva de tenkte på da de begynte med dette, sier Hlebarov.

EU ønsker seg et forbrennings-

anlegg for avfall i Sofia, noe Hlebarov avviser.

— Det er langt bedre å satse på å redusere mengden avfall, enn å bygge et stort anlegg som er avhengig av store avfallsmengder for å kunne drive lønnsomt. Det vil gi et press for å ikke redusere avfallsmengdene, sier Hlebarov.

De nye anleggene skal ha kapasitet til å ta seg av fremtidige avfallsmengder, samt avfallsberget som er lagret. Hvis etableringen går etter planen blir Sofia den første kommunen i Bulgaria som oppfyller EUs avfallsdirektiv.

Overfylte søppelcontainere er et vanlig syn i Sofia. Nå kommer forhåpentligvis avfallsbehandling på rett kjøll. (Foto: Kristian S. Aas)

Bygg i nasjonalparker

Bulgaria satser sterkt på turisme om skituristene. Elleve ulike nasjonalparker i Rila og Pirin sør for

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

— Det er korrupsjon, hele greia, sier en oppgitt Aleksander Duntsjev i Assosiasjonen for bulgarske nasjonalparker. Han har akkurat forklart hvordan skianlegget i Bansko i Pirin-fjellene ble utvidet mye mer enn utbyggerne hadde tillatelse til, langt inn i nasjonalparken. To andre prosjekter i samme fjellkjede, Kulinoto og Dobrinishte, er under planlegging. I området rundt Rila nasjonalpark, nærmere byen, er ikke mindre enn ni skianlegg planlagt. Panichishte er et av anleggene som allerede er delvis bygd, med en skiheis som skulle stoppe utenfor nasjonalparken, men likevel ble bygd langt innenfor.

— Skiheisen i Kartala ble også bygd helt uten miljøundersøkelser eller byggetillatelse. De bare startet. Til alt overmål ble heisen åpnet av statsminister Sergej Stanishev, forteller Duntsjev.

Aamodt åpnet Bansko

Anlegget i Bansko ble åpnet under stor festivitas i desember i fjor, av blant andre Kjetil Andre Aamodt.

— Dere har bygd et skiområde i verdensklasse på svært kort tid. Det er en glede for meg å være her og være en del av dette fantastiske showet, sa Aamodt til Sofia News Agency ved åpningen.

— Jeg har ingen formening om politikken rundt skianlegget

er elleve skianlegg jonalparker

isme. Nå skal fjellandet ta opp kampen med Alpene
e skianlegg er bygd eller skal bygges ved nasjonal-
Sofia.

i Bansko, sier Aamodt til Miljø-
journalen. Utover det ønsker han
ikke å kommentere saken.

“Investorers interesser”

Pirin nasjonalpark er en del av
UNESCOs naturarv, og her går
nasjonalparken langt ned i fjellsidene. Rila nasjonalpark, derimot,
omfatter bare fjelltoppene. Derfor
var området rundt Rila nasjonalpark, kalt Rila buffer, utpekt til å
bli et av de bulgarske naturområdene som skulle innlemmes i
EUs Natura 2000-program. Da
den endelige beslutningen skulle
tas nektet imidlertid den bulgarske regjeringen å innlemme dette området, og beskrev “investorers interesser” som årsak, selv om kun naturfaglige vurderinger skal ligge til grunn.

— Bulgaria skal innføre habitat- og fugledirektivet til EU, som ligger til grunn for Natura 2000, innen 2010. Dette skal stoppe tapet av biodiversitet. Men det er umulig å stoppe disse prosjektene uten massiv hjelp fra resten av Europa. Det virker som om de prøver å bygge ut mest mulig før 2010. Her er det pengene som rår, sier Duntsjev.

Snø bare et par uker

Han mener det aldri kan være marked for så mange skianlegg, og mener andre hensyn ligger bak.

— De fleste løypene i Iskrovete-prosjektet i Maljovitsa ligger under den normale snøgrensa, og har ikke snø mer enn et par uker

hver vinter. Dette prosjektet dreier seg om hvitvasking av penger, ikke om utvikling av turisme. Vi kjemper mot et korrupt styre, ikke mot enkeltinvestorer eller enkeltprosjekter, sier Duntsjev.

Bekrefter korrupsjon

Vasil Kadrinov er rådgiver for den nederlandske EU-parlamentsrepresentanten Elly deGroen-Kouvenhoven. Han bekrefter mye av bildet av korrupsjon som Duntsjev beskriver. Og han får støtte fra EU-kommisjonen: De holder nå igjen omtrent 4 milliarder kroner som Bulgaria skulle ha fått i overføringer fra EU. Dette er første gang EU holder igjen støtte til et medlemsland som ikke har klart å bekjempe korrupsjon.

— Kampen mot korrupsjon på høyt plan i statsforvaltningen og organisert kriminalitet har ikke ført frem, skriver EU-kommisjonen i en rapport om tilstanden i Bulgaria. Denne har blitt beskrevet som den strengeste rapporten

Aleksander Duntsjev, Assosiasjonen for bulgarske nasjonalparker.
(Foto: Kristian S. Aas)

“Alberto Tomba”-løypa i Bansko er bygd inne i en UNESCO-vernet nasjonalpark, uten byggetillatelse. Anlegget ble åpnet av blant andre Kjetil Andre Aamodt i desember i fjor.
(Foto: Association of National Parks in Bulgaria)

noensinne fra Brüssel mot et medlemsland, ifølge Reuters.

— Utbyggerne får “spille ball” med lokale myndigheter som de vil, og bygge ut det de vil, selv om det dreier seg om verneområder med internasjonal verdi. Pirin-fjellene er til og med vernet av UNESCO, men heller ikke de foretok seg noe ved utbyggingen i Bansko, sier Kadrinov.

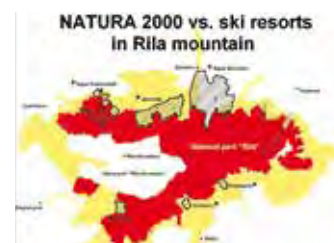
Trenger støtte

Selv om myndighetene ifølge de bulgarske naturvernerne ikke bryr seg om naturvern, føler de at de har god støtte i befolkningen. Prosjektene er omdiskuterte, og Bulgaria er det landet i Europa der størst andel av befolkningen vet hva Natura 2000 er.

— Med litt mer støtte fra EU er det mulig å stoppe de fleste av disse utbyggingene. Men hvis vi

bare skal jobbe i Bulgaria er det umulig, sier Duntsjev.

EU-kommisjonen har, etter spørsmål fra Els de Groen, Margrete Auken (Danmark) og David Hammerstein (Spania) besluttet å spørre bulgarske myndigheter om lovligheten av skianlegg-utbyggingene. De har ikke fått svar ennå.

De svarte, skraverte områdene viser bygde eller planlagte skianlegg i Rila-fjellene. Det røde er nasjonalparken, mens det gule er buffersonen som EU og miljøvernere krever vernet, mens den bulgarske regjeringen nekter. (Kart: Association of National Parks in Bulgaria)

sitater kort sagt

— **Jeg er villig til å forhandle om mye, men akkurat dette er en bærebjelke for Venstre.**

Lars Sponheim nekter å inngå kompromisser om oljeutvinning i Lofoten til VG.

— **Vi som kirke må selvfølgelig oppfordre til det individuelle engasjementet. Men det er ikke tilstrekkelig. KN ønsker at vi kommer hakket videre og utfordrer våre politikere til å ta de upopulære avgjørelsene som må tas.**

Atle Sommerfeldt (Kirkens Nød-hjelp) til Vårt Land

— **Å hindre utslepp av CO₂ til luft er skadeleg for både miljøet og vegetasjonen. Kvifor bruker elles gartnerane opptil fire gonger så mykje CO₂ i drivhusa for å få gode avlinger?**

Per Engene, leiar for "Landsorganisasjonen Klimarealistene", i Varden

— **For å seie det veldig enkelt: Dette er gytting av ord over alt for mange sider. Planen som er laga no er ikkje verd ein drit.**

Miljøkriger Kurt Oddekalv om Sogn og Fjordane fylkeskommunes klimaplan til NRK.

— **Det er ikke fordi klimaproblemene ikke finnes, men det er gått mote i å selge folk avlat for den påvirkning de har på problemene. Ethvert motefenomen har en syklus på tre-fire år, og den er vi nå ved slutten av.**

Fremtidsforsker Jesper Bo Jensen til Kristeligt Dagblad.

— **Norge er uinteressant som vindland. Norge har sin olje. Viljen er derfor liten.**

Morten B. Keller, direktør i danske Make Consulting, til Teknisk Ukeblad

Forurensning

Trondheim og Tromsø får en advarende pekefinger fra Statens forurensningstilsyn på grunn av dårlig luftkvalitet. Grenseverdiene ble overskredet mer enn 35 dager i fjor, selv om det skulle ha vært satt i verk tiltak i 2005 for å hindre dette.

— Kommunene må snarest ta i bruk de virkemidlene som er nødvendige for å rette opp dette, sier SFT-direktør Ellen Hambro til Vårt Land.

Natur

Ig Nobel-prisen gis hvert år til forskning som først får deg til å le, så til å tenke. Årets fredspris gikk til folket i Sveits og den sveitsiske føderale etiske komité for ikke-human bioteknologi. Komiteen har nemlig foreslått, og innbyggerne har vedtatt, lovgiving som gir planter selvstendig verdighet. Prisen deles ut ved Harvard-universitetet i USA.

Arter

WWF Norge vil totalfred hummeren i ti år fremover. De mener bestanden er så svak at fangst ikke burde ha vært tillatt i det hele tatt. Fangstene er nå godt under ti prosent av hva de var frem til 1960-tallet. Hummerfangsten startet 1. oktober og varer til 30. november sør for Stad, og 31. desember nord for Stad.

Klima

For 13 år siden varslte EU at bilfabrikantene måtte sørge for at de gjennomsnittlige utslippene fra nye biler ikke oversteg 140 gram CO₂ per kjørte kilometer. Nå er EU-kommisjonen lei, og foreslår lovfesting av et snittnivå på 130 gram per kilometer fra 2012. Bilproduserende nasjoner som Frankrike og Tyskland mener målet er for ambisiøst, og vil utsette loven enda lenger, melder VG.

Energi

Olje og gass vil fortsette å danke ut fornybar energi på Vestlandet. Det sier en rapport fra International Research Institute of Stavanger. Ifølge Bergens Tidende er ulempene ved overgang til fornybar energi blant annet at rammebetingelsene er dårligere enn i andre land, dårlig samarbeid mellom aktører innen fornybar energi og for svak kompetansemiljøer.

Det norske selskapet Discover Petroleum International ble tildelt en letetekonsesjon midt i Perus urørte regnskog, men er nå kastet ut av landet etter påstander om korrupsjon. Det melder Norwatch. Styrelederen til Perus oljetilsyn skal ha trukket seg fra stillingen, mens den ene direktøren ligger an til å miste jobben. Det sa Perus president Alan

Perus president Alan Garcia. (Foto: Wikimedia Commons)

Garcia under en pressekonferanse.

Transport

Danmark og Tyskland har undertegnet en avtale om å bygge en cirka 20 kilometer lang bro mellom Rødby og Puttgarden over Femernstredet. Broen skal ha fire kjørebane for biler og tospors jernbane, og vil forkorte reisetiden mellom København og Hamburg med en time.

Bare fem prosent av pendlerne inn til Oslo benytter seg av innfartsparkering, med kollektivtrafikk videre til arbeidsstedet. Det viser en studie utarbeidet av Urbanet Analyse, gjengitt i bladet Samferdsel.

Forbruker

Merkeordningene Svanen, EU-blomsten, Fairtrade og Debio (Ø-merket) har gått sammen og opprettet nettsiden www.merkesaken.no. Nettsiden gir informasjon om hva de ulike merkene faktisk betyr, og frontes av Thorvald Stoltenberg, Bertine Zetlitz, Kåre Willoch og Terje Håkonsen.

Brua over Femernstredet blir Europas lengste, cirka 20 kilometer. (Illustrasjon: www.fehmarnlink.com)

Miljøjournalen

Leserundersøkelse

Sendes til:
Norges Naturvernforbund
Redaksjonen
Grensen 9b
0159 OSLO

For å utvikle et enda bedre tilbud til leserne gjennomfører Miljøjournalen nå en leserundersøkelse. Jo flere som svarer, jo bedre rustet står vi til å lage et enda bedre blad i fremtiden. Undersøkelsen kan besvares her, eller på nettsiden www.miljojournalen.no. Hvis du oppgir navn og adresse på slutten, blir du med i trekningen av ryggsekken "Hugger" fra Bergans. Du kan selvfølgelig også svare anonymt. Alle svar vil uansett bli behandlet anonymt. Undersøkelsen må postes senest 15. oktober.

Hvor gammel er du?	
Hvilket kjønn?	Mann ☐ Kvinne ☐
Hvor lenge har du abonnert på Miljøjournalen/Natur & miljø Bulletin?	
Hva er ditt postnummer?	

Bladets kvaliteter

Hvor mye av Miljøjournalen leser du vanligvis?

☐ Ingenting
☐ Blar igjennom
☐ Et par artikler samt noe småstoff
☐ Det meste av bladet
☐ Hele bladet

Hvordan vil du vurdere kvaliteten på innholdet i bladet?					
Hvor godt liker du Miljøjournalens bakgrunnsstoff og temaartikler?					
Hvor godt liker du Miljøjournalens korte nyhetsartikler?					
Hvordan vil du beskrive bladets utseende?					
Hva synes du om MJs dekning av miljø saker som nyhetsmagasin?					

Dårlig
Litt bra
Middels bra
Bra
Veldig bra

I hvilken grad finner du informasjon i MJ som du ikke kjente til fra før?					
---	--	--	--	--	--

I svært stor grad
I stor grad
Vet ikke
I liten grad
I svært liten grad

Bladets omfang

En ordinær utgave av Miljøjournalen er 24 sider. Synes du dette er:				
Miljøjournalen kommer ut 11 ganger i året. Synes du dette er:				

For mye
Passelig
For lite
Ingen mening

Innholdet i bladet

Hvilke fagområder er du særlig interessert i?								
Er det noen temaer bladet burde skrive mer om?								
Er det noen temaer bladet burde skrive mindre om?								

Naturvern
Klimaaenergi
Miljøgifter
Forbrukersaker
Avfall
Samferdsel
Internasjonale saker
Annet

Bladets nettsider

Hvor ofte er du innom MJs nettside?

☐ Ukentlig
☐ Månedlig
☐ Sjelden
☐ Aldri

Hvor godt liker du MJs nettside?

☐ Dårlig
☐ Litt bra
☐ Middels bra
☐ Bra
☐ Veldig bra

Ville du besøkt nettsiden mer om det ble lagt ut nye saker oftere?

☐ Ja
☐ Nei

Om MJ som nyhetsmagasin for miljø saker

Hvor enig eller uenig er du i de følgende påstandene?

MJ er en viktig kilde for min kunnskap om miljø saker					
Med MJ holder jeg meg oppdatert om viktige miljø saker					
Jeg synes MJ er et solid journalistisk produkt					
MJ bidrar til økt fokus på miljø saker i den offentlige debatten					
MJ motiverer meg til økt miljøengasjement					
Jeg kunne godt ha tenkt meg å abonnere på MJ elektronisk og få den tilsendt på e-post					
Jeg kunne tenke meg å motta miljø nyheter på e-post når nye saker publiseres på MJs nettside					

Helt enig
Delvis enig
Hverken enig eller uenig
Delvis uenig
Helt uenig

Skriv navn og adresse på bunnen av siden, så er du med i trekningen av ryggsekken «Hugger» fra Bergans! Svarfrist 15. oktober

Forventer kjempetrykk

Heidi Neilson under utdelingen av
Reklame for Alvor.
(Foto: Aina Hoff)

Miljøagentene tror at framtida
ser annerledes ut etter at de
ble tildelt Reklame for Alvor.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

— Dersom vi spiller kortene våre riktig så kan vi komme til å fordoble antallet medlemmer, sier Heidi Neilson, daglig leder i Miljøagentene. Men selv om Miljøagentene har vunnet gratis reklame for mellom ti og femten millioner kroner har de mange utfordringer fram til kampanjen ruller i gang.

Starter på nyåret

Kampanjestarten blir i begynnelsen av 2009.

— Det kommer til å komme et kjempetrykk rett over nyttår, sier hun. Neilson forteller at det gir en del organisatoriske og aktivitetsmessige utfordringer, for det er mye som skal på plass før 1. januar 2009.

— Vi må heve aktivitetsnivået ute, og det kommer også til å bli flere som vil samarbeide med Miljøagentene. Trykket som kommer

vil bli spesielt stort siden kampanjen kommer til å handle om hvordan man kan få flere miljøagenter.

Involvering

Med den økte oppmerksomheten som vil følge, er Miljøagentene fremdeles tydelige på at det er viktig å involvere barn og gi barna tro på seg selv og på at det nytter å gjøre noe.

— Vi i Miljøagentene ønsker ikke å være med på å fostre opp en gjeng med pessimister. Vi vil vise fram at det er barn selv som snakker og som har de gode løsningene. De siste to årene har Miljøagentene hatt fokus på barnas stemme, på å overrekke forslag og stemmer fra barna til beslutningstakere og få fram hva barn er opptatt av, sier Neilson.

Fri reklame

Reklame for Alvor er reklamebransjens dugnad, hvor de hvert

år velger ut en ideell organisasjon som får gratis reklamekampanje og reklametid. Byrået som vinner utformer kampanjen, med reklame både i fjernsyn, radio og avis. Vinnerbyrået tar også jobben med å få reklamen inn i mediene. En miljøorganisasjon har ikke fått prisen siden WWF vant den i 1991.

— Det har ikke vært mye miljøvern tidligere år, og vi er veldig stolte og glade over at vi har fått det i år, sier Neilson. Byrået som vant, Saatchi&Saatchi, sto også bak reklamen for Wayback som var fjorårets vinnere.

Neilson tror at Miljøagentene ble valgt fordi Kreativt Forum ønsket å gi Reklame for Alvor en utfordring. Hun er usikker på om de ville vunnet om de fremdeles het Blekkulf.

— Vi har tjent mye på navneskifte og nytt innhold, og vi har vært konkrete på hva vi vil oppnå, og hva som engasjerer barna.

Varmt og tørt

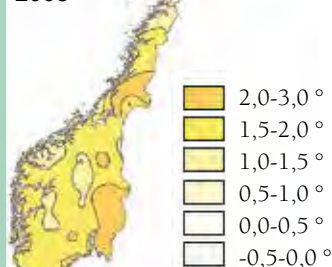
I september lå månedstemperaturen 0,6 grader høyere enn normalen, mens månedsnedbøren bare var 65 prosent av normalen.

Mesteparten av Sør-Norge, store deler av Trøndelag og Finnmark fikk betydelig mindre nedbør enn normalt, enkelte områder så lite som bare 30 prosent.

Hittil i år ligger middeltemperaturen for Norge 1,4 grader over normalen. Størst avvik var det på deler av Østlandet, der middeltemperaturen for perioden var 2,5-3 grader over normalen. På Vestlandet er året hittil det nest varmeste som er registrert. Nedbøren for Norge som helhet var 110 prosent av normalen, melder Meteorologisk institutt.

Lufttemperatur

Januar -
september
2008

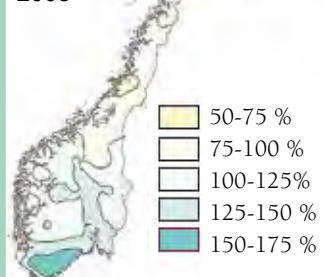

Avvik i grader fra normal
sesongtemperatur.

Kilde: Meteorologisk institutt

Nedbør

Januar -
september
2008

Nedbør i % av normal (100 %).

Kilde: Meteorologisk institutt